

УДК 330 341

Криворучкіна Олена Володимирівна
к.е.н., доцент кафедри економіки підприємств,
ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»,
elena.k1810@mail.ru

Троцька Валерія Вікторівна
студентка магістерської програми «Менеджмент підприємницької діяльності»,
ДВНЗ «КНЕУ ім. Вадима Гетьмана»,
valeriia_trotska@ukr.net

СВІТОВИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

МИРОВОЙ ОПЫТ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОДДЕРЖКИ ИННОВАЦИОННОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА

WORLD EXPERIENCE OF THE STATE SUPPORT OF INNOVATIVE BUSINESSES

Анотація. Узагальнено передовий світовий досвід державного регулювання інноваційної діяльності малих та середніх підприємств. Акцентовано увагу на пріоритетних напрямках та перспективних інструментах державного стимулювання розвитку суб'єктів підприємництва на інноваційних засадах.

Аннотация. Проанализирован передовой мировой опыт государственного регулирования инновационной деятельности малых и средних предприятий. Акцентировано внимание на приоритетных направлениях и перспективных инструментах государственного стимулирования развития субъектов предпринимательства на инновационных принципах.

Annotation. Overviewed advanced world experience of state regulation of SME's innovative activity. The attention is focused on perspective areas and promising instruments of governmental stimulation of innovative entrepreneurship development.

Лідерські позиції країн світу у міжнародних рейтингах інноваційного розвитку у значному ступені зумовлені ефективними механізмами державної підтримки розвитку суб'єктів малого та середнього бізнесу. Ця проблематика особливо актуальна для української практики державного управління, що створить передумови для забезпечення високих конкурентних позицій країни у світовому просторі.

З огляду на вищезазначене, завданням дослідження виступає узагальнення передових світових практик державної підтримки інноваційної діяльності малих та середніх підприємств та можливості їх імплементації у вітчизняну практику.

Базовими напрямками державного стимулювання інноваційної діяльності традиційно виступають: сприяння в здійсненні досліджень і розробок; підтримка в галузі впровадження результатів досліджень і науково-технологічних досягнень; стимулювання кооперації суб'єктів господарювання — учасників інноваційного процесу; різноманітні програми технологічної та фінансової підтримки. Останній напрямок ґрунтується на наступних інструментах: пряме фінансування (позики, субсидії) інноваційних малих та середніх підприємств (далі – МСП); цільові дотації на дослідження і розробки; фонди з впровадження інновацій; спрощена система оподаткування (відрахування з оподаткованої бази витрат на дослідження і розробки та списання інвестицій на них, пільгове оподаткування науково-дослідних центрів; відстрочення, зниження або скасування сплати державного мита); державне програмування зниження ризиків і відшкодування збитків тощо.

Реалізація даних напрямів відбувається в рамках національних програм. Так, найбільш ефективними національними програмами в США є Програма інноваційних досліджень в МСП (Small Business Innovation Research Program — SBIR) та Програма трансферу технологій в МСП (Small Business Technology Transfer Program — STTR) [2]. Дані програми координуються Адміністрацією малого бізнесу США і на конкурсній основі забезпечують фінансу-

вання досліджень і розробок з бюджетних коштів. Так, наприклад, за допомогою програми SBIR вирішуються науково-технічні проблеми десяти основних національних агентств і федеральних міністерств, кожне з яких може субсидувати більше 100 млн дол. США для виконання досліджень і розробок силами малого та середнього бізнесу. Щорічно в рамках SBIR реалізується понад 6 тис. проектів вартістю понад 2 млрд дол. США, однак на завершальну фазу переходять не більше однієї третини всіх проектів. У США також широко застосовуються і інші спеціалізовані галузеві програми підтримки інноваційних МСП, наприклад, програма «Кредитування контролю забруднення середовища» (Pollution Control Loan), «Оборонні кредити і технічна допомога» (Defense Loan & Technical Assistance — DELTA), «Кредитування енергозбереження» (Energy and Conservation Loan) [5].

Ефективні програми по застосуванню новітніх технологій були розроблені у Великобританії, де Служба малого бізнесу передбачає інформаційно-консультативну, фінансову, правову і технічну підтримку інноваційних МСП на основі грантів в розмірі до 10 тис. фунтів на виявлення та оцінку кращих технологій, обґрунтування можливостей цих технологій в створенні інноваційної продукції. Для стимулювання пошуку і використання складних технологій виділяються пільгові кредити і субсидії [3].

У цілому варто відзначити, що на сучасному етапі відбувається реформування національних систем підтримки інноваційного підприємництва. Так, наприклад, у Японії увага фокусується на прискоренні темпів комерціалізації результатів досліджень і розробок для швидкого просування японської продукції на світові ринки. Для цих цілей бюджетне фінансування перспективних досліджень і розробок за приватними замовленнями і замовленнями уряду було збільшено на 35%, а допомога молодим вченим зросла на 23%. Для активізації партнерства між МСП, університетами та НДІ ще у 2014 було виділено 550 млн дол. США. Запланований ефект уряд країни бачить в десятикратному збільшенні числа патентів, які видаються університетами, протягом п'яти найближчих років. Статистичні дані свідчать, що на малі підприємства припадає 85% від сукупного обсягу фінансової підтримки японського підприємництва [1, с. 28].

У Південній Кореї державна підтримка інноваційного розвитку МСП передбачає реалізацію восьми програм технічної підтримки і тридцяти п'яти у сфері фінансової допомоги. Вони стосуються будівництва об'єктів нерухомості, навчання, закордонних стажувань спеціалістів, організації виставок, сертифікації виробництв та продукції за міжнародними вимогами, посередництва в переговорах, розвитку міжнародної кооперації, представництва на світових ринках. На рівні уряду спеціалізованим агентством, яке реалізує інфраструктурне забезпечення інноваційних МСП, є Корпорація малого і середнього бізнесу (SBC, Small & Medium Business Corporation). Вона надає середньострокові (до 5 років) кредити для комерціалізації досліджень і розробок, при цьому величина кредиту може бути збільшена на основі ринкової перспективності тієї чи іншої інноваційної розробки. Для підтримки венчурних компаній сформовано венчурний фонд зі статутним капіталом обсягом 250 млн дол. США [4].

Перспективним напрямом стимулювання інноваційного розвитку МСП, який потребує широкомасштабного впровадження у вітчизняну практику державного управління є комплексна система податкових пільг адресного характеру: звільнення від ПДВ авансових платежів за інноваційні товари з довготривалим циклом виробництва; зменшення податку на прибуток протягом періоду окупності конкретного інноваційного проекту; зменшення або звільнення від сплати ПДВ і митних зборів на імпортоване обладнання, комплектуючі, матеріали; зменшення ставок податку на майно з метою стимулювання більш широкого використання обладнання. Так, в Індії технопаркам і підприємствам, які розміщено в них, надають податкові канікули на термін до десяти років. В Угорщині інноваційні підприємці можуть отримувати бюджетні цільові субсидії і суттєві податкові пільги (на стимулювання інвестицій, досліджень і розробок, пільги для інноваційних МСП, пільги для певних регіонів країни). Аналогічний механізм створений і в Польщі, де можна отримати часткове або повне звільнення від податків (в залежності від виду діяльності) на термін 10-25 років.

Використання інструментів пільгового оподаткування МСП диференційовано: в деяких країнах спеціальні податкові режими відсутні, а в деяких мають місце спеціальні програми. Наприклад, податковим законодавством Великобританії, Нідерландів, США та Швеції до інноваційних МСП застосовуються загальні правила, проте можуть бути передбачені пільги для малого бізнесу. Так, в Німеччині мають місце пільги компаніям в період їх становлення, а також постійні пільги, наприклад, з податку на прибуток корпорацій. Податковим законодавством Франції, в залежності від обсягу виручки платника податків, передбачено застосування режиму спрощеного оподаткування для малого підприємництва [5]. У США з метою

стимулювання інноваційної діяльності законодавство передбачає відрахування багатьох витрат з оподаткування (наприклад, витрат на виготовлення зразків, оплату патентних послуг, проведення випробувань). На додаток до цього в Японії передбачені спеціальні преференції та податкові пільги при організації спільних інноваційних малих та середніх підприємств на базі НДІ, університетів і центрів технологічного розвитку (наприклад, вартість послуг патентування для МСП знижена на 50%, зі звільненням від сплати патентного мита протягом трьох років).

Результати проведеного аналізу дозволяють стверджувати, що світовою практикою накопичений та апробований масштабний досвід державної підтримки інноваційної діяльності МСП, який має високий рівень результативності. Використання таких інструментів з урахуванням специфіки вітчизняної державної політики та проблемних аспектів функціонування вітчизняного бізнесу на інноваційних засадах сприятимуть нарощенню конкурентного потенціалу країни та її економічному розвитку.

Література

1. White Paper on Small and Medium Enterprises in Japan // METI: Small and Medium Enterprise Agency. — April. — 2014.
2. NIH SBIR/STTR Program Office. What is SBIR and STTR? [Електронний ресурс] // NIH SBIR/STTR Program Office. — 2015. — Режим доступу до ресурсу: <https://sbir.nih.gov/about/what-is-sbir-sttr>.
3. Small Business Survey 2014 // UK, L.: Department for Business, Innovation & Skills. — March. — 2015.
4. Summary of SBC's Policy Funds // South Korea: Small and Medium Business Corporation. — 2014. — P. 4.
5. The Small Business Investment Company (SBIC) Program [Електронний ресурс] // Washington, DC. — 2015. — Режим доступу до ресурсу: https://www.sba.gov/sites/default/files/articles/SBIC_Program_-_Standard_One-Page.pdf.
6. Кириллов А.В. Стимулирование кооперации малого, среднего и крупного инновационного бизнеса в зарубежных странах / А.В. Кириллов // Вестник университета (Государственный университет управления). — 2016. — № 1. — С. 198-201.

УДК 336.714

Орзул Александр Юрійович
аспірант,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»,
oleksandryurievich@gmail.com

БАНК РОЗВИТКУ ЯК ІНСТИТУТ СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ДЕРЖАВОЮ

БАНК РАЗВИТИЯ КАК ИНСТИТУТ СТИМУЛИРОВАНИЯ ИННОВАЦИОННОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА ГОСУДАРСТВОМ

DEVELOPMENT BANK AS THE INSTITUTE FOR INCENTIVES OF INNOVATIVE ENTREPRENEURSHIP OF THE STATE

Анотація. На сучасному етапі економічного розвитку України, в умовах трансформаційних процесів, що відбуваються в економіці країни, гостро постає питання стимулювання розвитку інноваційного підприємництва як одного з ключових елементів на шляху виходу України з кризового стану і саме держава, за допомогою банку розвитку, була б в змозі здійснювати стимулювання розвитку інноваційного підприємництва.

Аннотация. На современном этапе экономического развития Украины в условиях трансформационных процессов, происходящих в экономике страны, остро стоит вопрос стимулирования развития инновационного предпринимательства как одного из ключевых элементов на пути выхода Украины из кризисного состояния и именно государство, с помощью банка развития, было бы в состоянии осуществлять стимулирование развития инновационного предпринимательства.

Abstract. At the present stage of economic development of Ukraine and in conditions of transformation processes that take place in the economy, acutely appears question of stimulating the development of innovative entrepreneurship, as a key element in the way to release Ukraine from the crisis and exactly the state, with the help of the development bank, would be able to stimulate the evolution of innovative entrepreneurship.